

Michal GUBA: VRCHOLEM potápění je to v JESKYNÍCH

Text a foto: IRENA MENŠÍKOVÁ, archiv Michala Guby

Michal Guba je předseda České speleologické společnosti z Hranického krasu. K potápění se dostal v druhé polovině devadesátých let, zamiloval se do něj a ze svého koníčku si udělal i kariéru. Při práci u policie odminovával jeskyně v Bosně a Hercegovině, na dovolenou se jezdí potápět do Mexika na Yucatán a na důchod si prý nechává Egypt. Ze všeho nejvíc mu k srdci přirostla Hranická propast, kterou zkoumá už více než dvacet let. Byl i u rekordního ponoru v roce 2016, kdy byla oficiálně uznána nejhlubší zatopenou sladkovodní propastí světa.

Kolikrát už jste se v Hranické propasti potápěl? Hodněkrát, už to ani nespočítám. V průměru se potápíme dvakrát až třikrát za měsíc, někdy i častěji, někdy méně. Závisí to také na viditelnosti, která v Hranické propasti nebývá nejlepší.

Je Hranická propast něčím specifická?

Určitě tím, že v zatopené části je kyselka, tedy voda syčená kyslíčným uhlíčitým. Navíc má Hranická propast specifický profil, obrovské prostory a bohužel taky už zmíněnou špatnou viditelnost.

Do jaké hloubky jste se tady potopil?

Někdy v roce 2006 jsem byl ve 120 metrech. Teď ale děláme hlavně zabezpečovací ponory do sta me-

trů. Dříve nás omezovala technika, když jsme používali přístroje s otevřeným okruhem. Dnes máme takzvané rebreathery, tedy přístroje s uzavřeným okruhem.

Na jakém principu tyto přístroje fungují?

Hranická propast může mít hloubku až 40 kilometrů

Při použití přístrojů s otevřeným okruhem si nesete v tlakových láhvích zásobu vzduchu, a když vydechnete, tak ve vodě vznikají bubliny. V případě přístrojů s uzavřeným okruhem jde vydýchaný vzduch do zásobníku s chemikálií, která rozloží oxid uhlíčitý a z kyslíkové láhve se vám do směsi vrátí patřičný objem kyslíku. Ten pak putuje zpět do oběhu. Takže

je potápeč schopný být v hloubce neomezeně dlouhou dobu, protože se směs neustále recykluje a nic neuniká do vodního prostředí.

Při ponorech do velkých hloubek musí potápeči dbát na dekompresi při výstupu, a vynorení tak zabere většinu času, kterou ve vodě strávíte. Jak dlouho vám trvalo vynorení potom, co jste se potápěl do 120 metrů?

Dohromady to byl čtyřhodinový ponor. V těch 120 metrech jsme dělali průzkum, takže jsme zajížděli do jednotlivých částí propasti a pak jsme jeli nahoru. Sestup a průzkum nám trval 35 minut, nahoru se pak jelo 3,5 hodiny.

Co po tu dobu děláte?

Zhruba v devíti metrech hloubky je umístěný dekompresní stan, kam se dá zajet a provést dekompresi tam. My jsme tehdy ale stan ještě neměli, a tak jsme byli ve vodě, přemýšleli nad nesmysly. Pokud je dobrá viditelnost, tak se dají číst zalaminované knihy.

Dá se i usnout?

Dá se i usnout.

Není to špatné?

Je to špatné. Tedy hlavně, pokud na to není člověk zvyklý. Ideální je, když máte celoobličejovou masku, takže můžete klidně spát, protože vám nehrozí, že vám vypadne automatika z úst a utopíte se. Se spaním může být trochu problém při použití přístroje s uzavřeným okruhem. U něj totiž potřebujete ventilovat vzduch, abyste objem

← Xxx.

↑ Xxx.

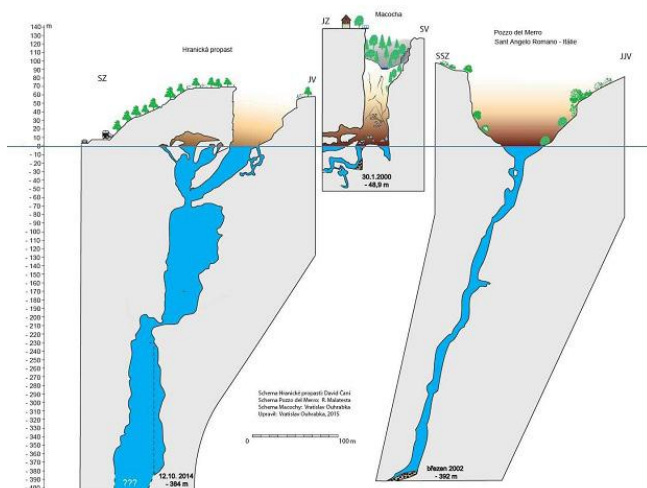
dýchací směsi dostali z hadic ven. Když ale spíte, tak můžete mít plytčí dech, a to je špatně.

Čím se liší potápění v jeskyních od potápění na otevřené vodě?

Je to v podstatě vrchol potápění. Platí, že do jeskyní by měli chodit pouze ti nejlépe vycvičení a vyškolení potápěči, protože je to nejvíce nebezpečné. Pokud nastane problém v otevřené vodě, tak můžete jít okamžitě nahoru. To v jeskyni nejde. Potápění v jeskyních máte omezené stropem a v případě, že nastane jakýkoli problém, musíte po stejné trase zpátky, abyste se mohli vypořádat. Když se pohybujete v jeskyni, tak si taháte takzvanou vodící lajnu, po které se dostáváte zpátky. Jestliže ji ztratíte, tak nemusíte najít cestu ven.

Kam až myslíte, že se dá v Hranické propasti dostat? Jak si myslíte, že je hluboká?

Na základě hydrogeologických měření a rozborů vody se zjistilo, že se v propasti nachází izotop helia, o kterém víme, že se nachází ve svrchním plášti zemské kůry. Tedy až čtyřicet kilometrů pod povrchem. Nevíme, jak se tento plyn do propasti dostal, mohlo to být pouhými puklinami, ale mohou to být i impozantní rozměry. S průzkumem jsme zatím skončili ve 404 metrech, protože nám došel

vratislav ouhrabka

↑ Xxx.

kabel, ale na záběrech, které robot pořídil, jsme viděli obrovské pokračující prostory. Do takových hloubek už se ale člověk nemůže potopit, proto vyvíjíme robota s delším kabelem, který by se dál dostal.

Jak moc se liší vaše současné průzkumy od těch v šedesátých letech, kdy začal systematický potápěčský průzkum?

Diametrálně se liší hlavně technikou. Jinak postup mapování a zaznamenávání je v základu stejný, tam se toho nedá vymyslet moc nového. Nicméně díky tomu, že jsou dnes lepší dokumentační zařízení, lepší kamery, lepší foťáky i světla, tak jsme na tom daleko lépe než potápěči před námi.

Když mluvíte o mapování, dají se tyto záznamy někde vidět?

Ano, teď je relativně nově otevřené infocentrum v budově nádraží Teplice nad Bečvou, odkud se k propasti vychází. Naše záběry se v centru využívají například jako 3D prohlídky – nasadíte si 3D brýle a díky pořizovacím záběrům se s námi dostanete do určité hloubky, zhruba do osmdesáti metrů. Klikáte si pak na jednotlivé body a potápíte se s námi.

Jak jste se vy dostal k potápění?

V Bosně a Hercegovině je práce pro odminování ještě na dlouhou dobu

Dříve jsem skákal s padákem. Bylo to v roce 1994 a skákání s padákem bylo celkem finančně náročné. Museli jste si udělat kurs, jeden seskok stál 600–800 korun a takových seskoků jste za den dali třeba šest. Pak jsem měl asi dva měsíce volno, kdy skákat nešlo, a kamarád mi řekl – pojed se s námi potápět. Tak jsem to zkusil, potápění mě chytlo a už jsem u toho zůstal.

Kde všude jste se potápěl? Kde se vám nejvíce líbilo?

Moje srdeční záležitost je samozřejmě Hranická propast. A co tak jezdit, tak se mi nejlépe po-

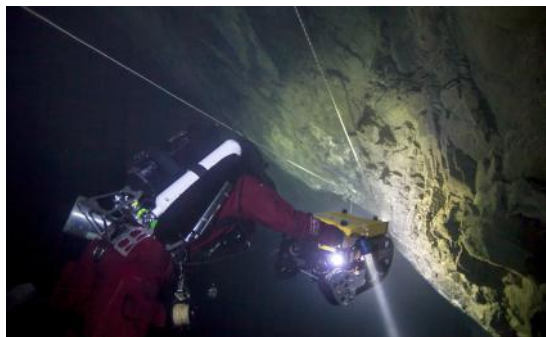
tápí v Mexiku na Yucatánu. Mexické cenoty (jeskyně) jsou nádherné. Mají výzdobu, kterou u nás nenajdete nikde v suchých částech, a stoprocentní viditelnost. Ta voda je tam fakt čistá. Jezdím tam už přes pět let.

Láká vás ještě nějaké místo na potápění?

Jezdil jsem se hodně potápět do Bosny a Hercegoviny, tam jsme v okolí Bihače našli krásné jeskyně. Na řece Uně se dělá takzvané driftové potápění – v jednom místě se zanoříte a pak se necháte unášet proudem, třeba 3–5 kilometrů, pak vás zase někde vyzvednou. Je to kaňonová řeka, místy hluboká nějakých 20–30 metrů, což je na řeku hodně. Jak říkám, je to úchvatné potápění. Nikdy jsem teda nebyl v Egyptě se potápět, to si nechávám, až budu starý.

REKORDNÍ Hranická propast

V ROCE 2016 začali speleologové z Hranického krasu spolupracovat s týmem Bartolomieje Gryndy (majitele firmy Gral Marine) při testování podvodního robota ROV. Na den 27. ZÁŘÍ naplánovali obyčejný zkušební ponor, který se ale rázem stal ponorem rekordním. V rámci česko-polského projektu „Hranická propast Step beyond 400 m“ DOSÁHL ROBOT HLOUBKY 404 METRŮ a Hranická propast se tak oficiálně stala nejhlubší zatopenou propastí na světě. Robota přitom LIMITOVALA DÉLKA KOMUNIKAČNÍHO KABELU 500 metrů a na záběrech pořízených robotem je vidět, že propast pokračuje dál do hlubin. Dna Hranické propasti tak stále nebylo dosaženo, ale speleologové z Hranického krasu pevně věří, že se jim to povede. Jednou ze zásadních osobností celého projektu byl POLÁK KRZYSZTOF STARNAWSKI, který se v minulosti opakovaně v propasti potápěl do hloubky přes 200 metrů.

Jaký ponor byl pro vás nejnáročnější? Máte nějaké místo, kam byste se nevracel?

Nevracel, to asi ne, ale nejnáročnější to bylo v roce 2007. Měli jsme akci na Býčí skále v Moravském krasu, mapovali jsme skalní průrvu, když se na kolegu sesypalo kamení. Začali jsme záchrannou akci, která trvala osm hodin, kdy jsme byli úplně na pokraji sil. Tam to bylo jak fyzicky, tak psychicky to nejnáročnější, co jsem zažil. Celých osm hodin jsme jeli naplno, a nakonec jsme kolegu zachránili.

Nepřemýšlel jste v tu chvíli, jestli s potápěním pokračovat?

Tak to máte se vším. Když pojedete na kole a uvidíte, jak někoho na kole srazí auto, tak si taky neřeknete, že už na kolo v životě nesesednete. Tak to nelze brát. Určitě se ale od té doby snažíme posunout bezpečnost na maximum. Většinou nebezpečných situací se dá předejít dobrým výcvikem a dobrou psychologickou přípravou.

Vy jste dlouhou dobu pracoval jako policejní potápěč. Na co rád vzpomínáte?

U policie jsem sloužil dvacet pět let, z toho asi patnáct let na speciálních jednotkách a posledních osm let jsem byl na odboru speciálních potápěčských činností a výcviku jako hloubkový potápěč. Měl jsem na starost výcvik kolegů. Nejzajímavější

na té práci bylo, že jsme se dostali k novinkám v technice a do míst, kam se normálně člověk nedostane. Potápěli jsme se třeba ve štolovém přivaděči z Želivky do Prahy, co vede pitnou vodu. Potápěli jsme se taky ve Švýcarsku, Rakousku, Bosně a Hercegovině, v Černé Hoře. Všechno to bylo moc zajímavé.

Při práci u policie jste dělali také odminování prostor.

To probíhá neustále. Od roku 2013 jsme jako Policie České republiky v rámci evropské výpomoci odminovávali v Bosně a Hercegovině nejdříve řeku Sávu, pak řeku Unu a teď jsou kluci na Drávě.

Jak odminování vypadá? Musí to být hrozně nebezpečné.

Tak nebezpečné to je, ale musíte to brát tak, že je to práce. U té si

musíte připravit podmínky tak, aby to pro vás bylo co nejbezpečnější. Musím říct, že za tu dobu, co tam jezdíme, jsme nikdy neměli úraz spojený s municí.

Jak tedy vypadá samotné odminování?

Přijedete na místo, které určí místní organizace, která tam pracuje jako naše protilehlá. Ta vytipuje lokace, které se nacházejí na řece nebo přítocích řeky tam, kde probíhala válečná linie bosensko-srbsko-chorvatské války v letech 1992–95. My pak ten vytyčený prostor vyčistíme. Jednou jsme byli dokonce na místě, kde byl v roce 1942 potopený válečný monitor a vytáhli jsme tam tři tuny munice druhoválečné. To bylo hodně zajímavé. V Bosně a Hercegovině je takové práce ještě na dlouhou dobu.

→ Xxx.

